

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 1'20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I U TUŽUVU U ŠIBENIKU.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. —

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, 4. SRPNJA 1914.

BR. 53.

Sprovod i pokop žrtava.

Nakon proglašenja prijekog suda nad Bosnom i Hercegovinom.

Frano Ferdinand i Hrvatska.

„Hrvat“, središnje glasilo vrhovne uprave naše stranke, ovim riječima popraća atentat:

„Napose hrvatski narod, i inače vazda vjeran i odan svome vladaru i zakonitoj dinastiji, posebice osjeća tugu i bol zbog nemiloga događaja u Sarajevu. Sa uzvišenim pokojnicima padaju u grob mnoge i velike nade hrvatskoga naroda, što su se spajale s njihovim imenima. „Justitia fundamentum regnorum“, to staro geslo Habsburgovaca, koje se gledom na Hrvatsku i Hrvat — krivim raznih historičkih prilika — nije žalibože uvijek u potpunosti mjeri provodilo — to staro geslo, velimo, imalo je puno izgleda, da bude djelotvornim nastojanjem neprežaljenih sarajevskih žrtava glede kraljevstva hrvatskoga i Hrvata u život privedeno. Javnstvo za to pružahu hrvatskomu narodu bistar um, osjećaj pravice i muževna odlučnost blagopokojnoga prijestolonasljednika Franje Ferdinanda, kao što i blagovorni upliv vjerne mu družice, vojvodkinje Sofije Hohenberg, kod koje ne znaš, da li je bio dalekosežniji pogled ili plemenitije srce.

Uz takove auspicije nadahu se Hrvati, da će grijeh i propuste otaca u prošlosti popraviti njihovi potomci u budućnosti.

Hrvatski narod, napose stranka prava, po primjeru svoga učitelja i utemeljitelja, blagopokojnog dra. A. Starčevića, vazda su dobro lučili osobu uzvišenoga vladara i vladarsku kuću od politike i intriganstva bečkih ministarstva. Hrvati, ako su i imali mnogo opravdanih prigovora protiv politike austrijske, koju su često mnogo volje i intencija vladara i dinastije na svoju ruku provodili ljudi ili intelektualno ili moralno manje savršeni, to se ipak žalac ogrčenja sa hrvatske strane nikad nije perilo bilo protiv dinastije Habsburgah kao takove, bilo protiv osobe vladare. Naprotiv i u doba najmanje po hrvatski narod povoljno, vazda se u redovima stranke prava po primjeru njezina utemeljitelja izitalo zasadu, da sreća, napredak i veličina hrvatskog naroda stoje do sreće i veličine dinastije Habsburgah do dobrobiti hrvatskoga naroda. Jer smo imali opravdana razloga držati, da se uzvišeni pokojnici više nego li itko iz njihova kola s tim našim nazorima slažu i usvajaju je kao svoje nazore, zato spajamo i mi i čitavi hrvatski narod s njihovim imenima najveće nade.

Poznato je, da je pokojni prijestolonasljednik Franjo Ferdinand često posjećivao Hrvatsku, naročito grofote Bombelasa i Majtata, kod kojih je mnogo puta boravio u lovu.

O njegovim boravcima pričaju se mnoge simpatične crte prijestolonasljednikove.

Tako kad se jedanput prije više godina vozio u Donji Miholjac, čim je željeznički vlak prešao granicu, prijestolonasljednik je odmah upozorio svoju pratnju i okoliš, da su sada došli u Hrvatsku i da je tu službeni jezik hrvatski.

U Donji mu je Miholjac onda stigla jedna brozjavka, koju je poštar odnio, da je predaće prijestolonasljednikovu sekretaru. No dokaz, kako se prijestolonasljednik sam brimio za sve stvari, jest i to, da je on sam primio i potpisao tu brozjavku. Potpisao ju je jasno hrvatski: *Nalazje Ferdinand.*

Jednom prilikom franjo se prijestolonasljednik u okolini Obedske Bare. Imajući posla na pošti, vidio je da poštarića imade u okviru prijestolonasljednikovu sliku, izrečanu iz „*Interessantes Blatt*“. Prijestolonasljednik je primjetio, da to nije njegova

najbolja slika, pa joj je za nekoliko dana poslao svoju fotografiju s okvirom. Adresu je napisao: *Der königlichen kroatischen Postmeisterin.* (Kr. hrvatskoj poštanskoj majstorici).

Čija je ruka?

Predsjednik bosanskog sabora dr. Bašagić izjavio je: „Urotnici bijahu prijestolonasljednika i suprugu mu osudili na smrt. Promašila prva bomba, došao je red na revolver. Da je revolver promašio, deset koraka napred bila bi druga bomba; zatim opet još jedna. Nadjene su bombe čak na stablima, i nesamo u Sarajevu, nego i uzduž ulice koja vodi u Bisticu, kamo je nadvojvoda namjeravao poći. Urotnici su bili zapleli prijestolonasljednika i suprugu mu u mrežu, iz koje nikako nije se mogao izvući.“

„Berlinski Lokalanzeiger“ prima iz Londona, da je nedavno srbski princ Gjorgje bio gost jednog gospodina u Londonu. Ovaj je gospodin, saznav za atentat izjavio, da je Gjorgje, za boravka u njegovu dvorcu, govorio riječi u kojima se zrcalila duboka mržnja nekih beogradskih krugova protiv nadvojvode Frana Ferdinanda.

Strana štampa primila je vijest o atentatu zgraženim. Dok ruski listovi ostaju hladnokrvni, francuzki i englezki rabe vrlo žestoke izraze u osuđivanju atentata.

Londonški „Daily Chronicle“ napada Rusiju i kaže, da je čudna fatalnost, možda i najodurnija fatalnost ruske vanjske politike, da skoro svi muževi, koji u zadnje doba bijahu protivnici Rusije na Balkanu, padose od ruke ubojice. Umorstvo srbskog kralja Aleksandra, umorstvo Stambulova, umaknuće bugarskog princa Aleksandra koji bi bio ubijen da se nije odrekao, sve ovo tek su najpoznatiji slučajevi jedne listine, u kojoj je sigurno i tragedija sarajevska. Za Srbe se kaže, da su narod kralj-ubojica.

Francuzka i Englezka štampa naročito ističu da je blagopokojni nadvojvoda Frano Ferdinand bio veliki prijatelj Slavena i da je snovao o trializmu.

Iskazi u Metkoviću.

Metković, 30 lipnja.

Kako Vam je već na 25 tek. mj. bilo javljeno, Njegova Visost Nadvojvoda Ferdinand, prije nego je krenuo iz Metkovića u Sarajevo, isporučio je preko Njegove Preuzv. gosp. Namjestnika svoj pozdrav i osobitu zahvalu cijeloj Neretvi na srdačnom i vjeličanstvenom dočeku uz obećanje, da će se na 29 tek. mj. opet povratiti kroz ubavu Neretvu.

Visoki gost izrazio je želju, da cijeli onaj nakit i sve pripreme budu i na njegovu povratku eđa sve to uzmogne vidjeti i Njegova supruga prevezna vojvodkinja. Osim toga zaželo je prejasni Nadvojvoda, da ga na povratku pričekaju na kolodvoru i školska djeca, kao i cijela Neretva, bez da se ikome brani pristup.

Tko veseliji od neretvaca kad su čuli za ovakove poruku. Istog onog dana počele su pripreme za ponovni priček budućeg hrvatskog kralja. Sve i malo i veliko takmilo se, što će više da doprinese tom rijetkom slavlju. U samome pak Metkoviću bijaše određeno, da visoke goste, uz ostali svijet, na kolodvoru pričekaju jedna grupa ljudi u hrvatskoj neretvanskoj nošnji, od kojih jedan da visoke goste u ime neretvanskog seljactva pozdravi. Osim toga određeno je bilo da se svog budućeg kralja

isprati sve do ušća Neretve gdje da mu se još jednom izrazi izljev duše neretvanskih Hrvata.

U nedjelju — 28 lipnja — uoči samog povratka cijela Neretva od ušća pa sve do hercegovačke granice bila je obučena u svečano ruho, a sama pak priroda nadoknadivala je ono što nije mogla marna ruka neretvanske težaka da ispuni i uzveliča rijeku slavu. Sve je bilo pripravljeno i nije se o drugom mislilo nego o sutrašnjem sretnom danu kojega se je veseljem i neobičnom radošću nestrpljivo očekivalo.

Podne je bilo, nebo se počelo navlačiti crnim oblacinama, monotona tišina zavlada, a sunce tužno i hladno kad i kad provirivalo kroz guste oblake kao da se krije i zgražava nad užasnim kakovim zločinom. Sve ovo počelo je da neugodno djeluje na svakoga u mjestu, jer se mislilo kiša će omesti i zapriječiti toliko očekivano veselje. Dok se ovako svjetina bijedala, na-jednom pronese se glas: „ubijen Nadvojvoda“. Kao da je grom sviju ošino. Svijet se kao okamenjen gleda, nema riječi da ju upravi svom bližnjem, neza da li je san ili java. Dok se svijet snebivao nad nemilom vijesti, počele se vještati crne zastave koje izazvaše silan očaj. Pošto je nemila vijest pred već službeno bila priopćena, mještani žalostih ostaviše sva javna mjesta, uprav-onesvijesjeni razidoše se kućama, da ih ovi u crninu nad nenaknadivim gubitkom za cijelu hrvatsku stvar, a posebno pak za Neretvu.

Osvanuo je dan 29 lipnja, dan kojega je Neretva iščekivala ko ozebo sunce, ali nije osvanuo onakav kakav se pred malo sati zamišljalo, nego sav u tugi i žalosti.

Kad se je o podne za izvjestno saznalo, čija je ruka položila u grob za uuvjeka hrvatsku budućnost, nastalo je u mjestu pravo ogorčenje, a neugasiva pak razjerenost protiv svemu što je srbsko hvaca sve većeg maha.

Poslije podne krenula je kroz mjesto žalostna povorka koja je, nemoguću se održati, demonstrirala protiv naseljenom pravoslavnom življu koji se radje nazivlje Srbima.

Povorka mirno ali odlučno zahtjevala je da se zatvore svi dućani i svratišta, a onda pošla pred Jadransku banku te uporno tražila da se skine nadpis, koji je ćirilicom postavljen, što je i uspjelo, a zatim se sve mirno razišlo svojim kućama da se sutra što dostojnije na kolodvoru pokloni ljesevina hrvatske budućnosti — prejasnog Nadvojvode i Vojvotkinje i da im se poslijednji izraz vjernosti iskaže.

Jutros ranim jutrom sve je krenulo na mjestni kolodvor. Sve u crninu zavijeno, sve žalostno, oči puno suza, svijet neumije da govori, već se nekom stravom oko sebe okrije bez da zna zašto. Tačno u 6 sati dojurje je dvorski vlak, a sakupljeno mnoštvo, umjesto da ga dočekaju poklicima i veseljem, plače, jer iz vlaka ne izlazi hrvatski Nadvojvoda već dva lijesa. Neopisiva tuga obuze sve; sve kao ukopano, a i samo nego potamnilo je nad nesrećom. U mjesto veselih poklika i srdačnog nabacivanja cvijeća, Neretva položi dva vijenca na ljesevne svoje sreće.

Ljesevne uneseš u žalobne počasti na parobrod „Dalmat“ koji odplovi niz točnu Neretvu zavijenu u crno ruho, a Metkovičan kao što i ostali Neretvini ostadoše tužna srca i izgubljenih nada u vječnom vapaju.

Velike vojne vježbe u Bosni.

„Srbobran“ prima od sarajevskog dopisnika sljedeće izvješće o velikim manevrima koji vodjeni u pravcu Sarajevo-Ivan

planina. Ovi veliki manevri imaju, uz vojničko, i političko značenje.

U času, kada se Rusija do zuba naručavala, pozvala je monarhija svoj 15. i 16. vojni zbor, da demonstrira snagu monarhije na jugu.

Poslije slavne pobjede kod Kumanova definitivno je Novopazarski Sandžak prešao u srbsko-crnogorske ruke; ondje, gdje su prije bile austro-ugarske garnizone, sada su srbske. Dok je prije bilo dovoljno osigurati pred navalom Crnogoraca liniju prema Foči, danas iz Sandžaka ima bezbroj puteva za navalu i prodiranje. Ako je i do sad Bosna i Hercegovina bila važna strateško-operaciona baza naše monarhije, danas je to potgotovo. Na južnim i jugoistočnim granicama imat će utvrde u mirno doba skoro toliku važnost, kao u ratu, o čem najbolje govori nedavni sukob na Metali.

I u ovim velikim manevrima, kojima je upravljao fzm. Potiorek, uz prisustvo generalnog inspektora prijestolonasljednika, dolazio je neprijatelj iz — Srbije i Crne Gore. Srbske i crnogorske čete provalile su u Bosnu i glavna je bila zadaća: odbiti neprijateljsku navalu, koja je dolazila iz Mostara preko Ivan-planine i sa sjevero istoka preko Kalinovika.

Na ovoj su podlozi provedeni ovi veliki manevri, čije je značenje povećano pšjetom nadvojvode Franje Ferdinanda, njegove supruge i šefa generalnog štaba Konrada Hötzendorfa.

Na vježbama sudjelovalo je u svemu zajedno sa artiljerijom i trenom oko 26.000 ljudi. Čete su bile razdijeljene u 9 brdskih brigada sa 40 njemačkih bataljona. Osim toga bilo je 20 brdskih bataljona. Osim toga bilo je 20 brdskih haubičkih i topničkih baterija. Iz ovih četa formirane su tri divizije. Pjevački bataljoni bili su u povjerenom mirovnom stanju, pa je u tu svrhu bila pozvana i rezerva, kojoj se ovo uručavala u jednu vojnu vježbu.

I ako je vrijeme bilo vrlo nepovoljno, i ako je kiša pljuštala kao iz kabla, naročito cijelog prvog dana u petak, i ako je Ivan-planina, Igman i Bjelašnica bila pokrivena gustim nepreviđenim naslagama magle, ipak su manevarske operacije tačno po planu provedene. Prijestolonasljednik je sam po ovom nevremenu promatrao sa sedla Ivan-planine kretanje četa i primao izvještaje.

U ovim manevrima valja zabilježiti i jednu novost: po prvi put su operisale austrijske domobranske čete koje ne pripadaju zajedničkoj vojsci, na zajedničkom austro-ugarskom tlu. Ovo je sada prvi ovakav slučaj, koji doduše sam vojni zakon ne zabranjuje, ali koji se do sad obično izbjegavao.

Nakon vježaba prijestolonasljednik dao je dnevnu zapovjed, kojom uzveličava sudjelovanje čete i naredio da se ovo ima pročitati četama u njihovom materinskom jeziku.

ŽALOST U MAKARSKOJ.

Izlet na „Viribus Unitis“ — Vijest o atentatu — Prilazak ratnih ladja — Obćinsko Vijeće.

Iz Makarske primamo: U nedjelju 28 ov. mj., odabrana četa gospode i gospodinja ukrcala se u 1 sat popodne na parobrod „Vodice“, da podje na ušće Neretve na koncert i soareju koji se imali ono popodne održavati na „Viribus Unitis“, i na koje imadjuhu doći izletnici iz Neretve, Trpnja itd. Na parobrodu je bilo preko 60 izletnika, među njima presv. biskup dr. Carić i poglavar g. Benković. Parobrod je bio sav okičen barjamicima.

Kada je parobrod bio blizu dread-

noughta, dodje mu u susret jedan motor te obavijesti izletnike, da se zabava neće održavati, jer je zapovjedniku ratnog broda došla iz Sarajeva tužna vijest, da su prijestolonasljednik nadvojvoda Frano Ferdinand i supruga mu vojvotkinja Sofija poginuli od ubojničke ruke. Konsternacija makaranka neda se opisati. U to dodje iz Trpnja „Dalmat“ sa namjestnikom grofom Attensom, pa i njemu motorna ladja javi tužnu vijest, koja je Nj. Preuzvišenosti upravo preštelila.

U Makarsku je došla brozjavna vijest oko 5 i pō sati, te je obćina odmah izvijesila zastavu na po stijega. U 8 sati večer dodje „Vodice“, te od izletnika saznanosmo čitavu groznu istinu.

Sutradan obćina proglasom objavi narodu tužni čin, te je od tada za čitavo sedmicu Makarska u dubokoj crnini.

U toku oko 6 popodne prolazio je tužan sprovod blizu same Makarske. Čitav grad se sjatio na obilježim brežuljku sv. Petra, da se pokloni smrtnim ostancima uzvišenih pokojnika i da se pomoli za upokoj njihove duše. Našlo se tu i čitavo svećenstvo sa presvijetlim biskupom, koji, kad „Viribus Unitis“ bijaše sasna blizu, toliko da se moglo vidjeti na krmi od sa ljesevima, odpjevaše „Miserere“, a presv. biskup dade odriješene. Tužno povorci izišlo u susret i više brodicu. Povorka je išla lagano, tiho; najprije jedna torpiljarka, pa „Viribus Unitis“, za njim pak ostali. Gradjanstvo je suzom u oku motrilo tužan ovaj prizor i zaželeo blagim pokojnicima: vječni pokoj!

Na 2 ov. mj. sastalo se obćinsko vijeće na žalobnu sjednicu, koju je otvorio načelnik vitez Rismondo, a za njim prvi prisjednik gosp. Matulović izrekao je, mjesto njega, tužan govor, koji su svi vijećnici skupa sa kot. poglavarom g. Benkovićem saslušali stoječke, a kojim se najoštrije žigoše varvarski čin i predaže, da se kabinetskoj kancelariji Nj. Veličanstva pošalje izraz duboke sućuti. Vijeće je to jednoglasno prihvatilo uz klicanje „živio“ Nj. Vel. Franji Josipu I i „slava“ uzvišenim pokojnicima.

Gosp. poglavar držao je kratko ali vrlo ganutljivo slovo te zahvalio vijeću i gradjanstvu na iskazanim izražajima ljubavi, saučesća i privrženosti.

Svečane zadušnice urečene su za 4 ov. mj., a prisustvovat će mu, uz sve mjestne vlasti, i obćinska uprava sa čitavim vijećem.

O ubojici Principu.

Primamo iz Knina: Ubojica Gavrilo Princip rodio je iz Obljaja kod Grahova u Bosni, grčko-iztočne vjere. Zadnjih zemana bio na-nauci u Beogradu. Od siromaške je obitelji. Otac mu dogonio bi sir u Knin prodavati. Ima još dva brata, jedan mu služio pred 2—3 godine ovdje u Kninu — jer su nedakele medje, tako rekuć komšije. Stasom je nešto hrdje, nebi ga iz kupusa iztjerao.

Ove sam podatke sakupio od Grahovljana, što jučer ovdje bili. I u Kninu više ih poznaju obitelji ubojčinu, oca mu i ubojicu samoga.

Protursbske demonstracije u Splitu.

Telefoniraju nam iz Splita 2. srpnja: Danas obavljene zadušnice za velike pokojnike. Impozantna povorka od 1500 pravaša iz grada i okolice obišla grad, došla na Narodni trg pred obćinu sa hrvatskim zastavama i sa slikom prijestolonasljednika. Sa stepenica obćinskih govorio je Butković, upravitelj „Hrv. Štedionice“, oduševio naše

a deprimirao protivnike. U ime splitske okolice govorio je župnik Petrić iz Solina. Zatim su spaljene srbske zastave uz veliko odobravanje prisutne mase.

Obć. redarstvo htjelo uredovati, ali bezuspješno, jer posve nemoćno. Manifestanti, ograničeni nad postupkom policije, htjeli su juriti na obć. dom te na stanove vođa napredne stranke. Posredovanjem uplinskih osoba narod se umirio te je povorka krenula u družvo, gdje su još govorili Franjo Ženko Donadini, inž. Jozević, Damjan Katalinić, župnik Juginović i seljak Vustija iz Solina.

Karakteristično je, da je obć. redarstvo postupalo upravo brutalno sa manifestantima.

Proglas občine Drniša.

Gradjani! Odnosno jučerašnjem pozivu na gradjanstvo, uvjerenje je ovo obćinsko upraviteljstvo da će ugledno pućanstvo ove varoši, prigodom grozne nesreće, koja je zadesila narode ove monarhije, te našeg slijedog i premlistolovog vladara i Njegov Prejasi Domu, odurnim i kletim zloćinom, kojim su postali žrtvom Njegova cesarska i kraljevska Visost Nadvojvoda prijestolonasljednik Frano Ferdinand i Prejasi Njegova Supruga Sofija Hohenberka, dati — već samo po sebi — iz najdujbe privrženosti i ljubavi prama našem premlitolovom vladaru i Njegovom Prejasi Domu, vidljivih dokaza sućiti iz vješjenjem crnih sagova i zastava na po stijega na svojim kućama neprekidno do dana zadušnjica, koje će blii posebno objavljene.

Od Obćinskog Upraviteljstva.

Drniš, 30. lipnja 1914.

Naćelnik:

R. Grubišić, s. r.

Prisjednik:

A. Novak, s. r.

Demonstracije u Banovini.

Velike demonstracije bile su u Zagrebu, zatim u Djakovu, Senju, Popovici, Kostanciji, Brodu na Savi, Osijeku itd.

Dogodjaji u Zagrebu primili su vrlo pogibeljan znać. Demonstranti su demolirali „Narodnu Kavanu“. Po verziji, iz kavevne probuena je kamenom slika prijestolonasljednikova, koju nosili demonstranti. Nacionalisti spremaju se na protudemonstracije.

Izpraviti nam je vijest o demonstracijama u Saboru, da su demonstrirali frankovci i radićevci i da je, nakon opetovanih uzaludnih pokušaja, predsjednik Sabora Medaković žalobni govor diktirao stenografima a da ga nitko u sabornici nije ćuo.

Voćice za obljubljene pokojnike.

Primamo iz Voćica 2. srpnja: Jućer 1. srpnja naš prećasni župnik uz svog pomoćnika držav zadušnjice za obljubljene pokojnike Njegovu c. k. Visost Nadvojvodu Prijestolonasljednika Franju Ferdinandu i plemiću mu suprugu Sofiju. Pjevala se naime misa, kojoj su uz obćinsku upravu prisustvovala sve mjestne vlasti. U crkvi sve je sjalo; uoć je podignut mrtvaćki odar, okićen i rasvijeljen sa sviju strana skupocjenim srebrnim crkvnim predmetima.

Obćina je za ovu tužnu prigodu bila izdala ovaj proglas:

Voćićani! Već ste doznali za kletu djelo kojemu su pali žrtvom Prejasi Prijestolonasljednik Njegova Visost nadvojvoda Frano Ferdinand i Njena Visost vojvodkinja Sofija Hohenberg.

Ova kobna vješt, ako i jedan narod u Monarkiji u crno zavila, to je zavila nas Hrvate uvijek vjerne Prijestolju i vladajućoj kući, dinastiji.

Voćićani, vaše zakonito predstavništvo na ovako zloćobnu vijest danas brzojavno odposlalo u Zadar na c. k. Namjestništvo brojalo slijedećeg sadržaja:

„Upraviteljstvo voćičke općine kao prestavnništvo svojih obćinara u ime istih osudjuje kletu djelo kojim su pali žrtvom Prejasi Prijestolonasljednik Njegova Visost nadvojvoda Frano Ferdinand i Njena Visost vojvodkinja Sofija Hohenberg. Molimo prinjeti Prijestolju Njegova Velićanstva duboku žalost i nepokolebivu vjernost pućanstva voćičke općine.“

Voćićani! U srijedu 1. doj, srpnja 8 sati jutrom u našoj župskoj crkvi obdržat će se Sv. mise i zadušnjice za Prejase žive zloćinake ruke. Pozivjemo, vas braćo voćićani, da taj dan svi pristupite istoj, svoje misli, svoja ćuvstva, svoje molitve obratite Prijestolju Svevišnjeg za upoko plemiñih i velikih duša; da Svevišnji udijeli snage našem dobrom i milostivom

sijedom Vladaru u Njegovoj ljutoj boli. Naćelnik K. Skoćić.

Prisjednici: Niko Frćop, Tome Ivas, A. Pelajić, N. Kranjac.

Franjo Ferdinand i Hrvati.

Donosimo još neke ćinjenice, iz kojih se moće izvesti barem vjerojatan zaključak glede njegova držanja spram Hrvata i hrvatstva.

Godine 1908. kad mu se u Belvederu poklonila deputacija bosansko-hercegovaćkih Hrvata katolika nakon aneksije, na njezin pozdrav izrekao joj je on svoj odgovorni govor u hrvatskom jeziku.

Njegova djeca ućila su hrvatski; hrvatske knjige (rićenike) siljao im je 1912. na posebni poziv iz Beća zastupnik Zagorac iz Zagreba.

U Istri, za svog boravka u okolici puljskoj, razgovarao je s onamošnjim pućanstvom hrvatski: barem su takovu viest svojedobno doniele bile jedne primorske novine; ne sjećamo se više, da lije to bio „Il Quamerò“ ili „Riećke Novine“, ili drugi koji primorski list.

Godine 1908., kad su nakon poklona deputacije bosansko-hercegovaćkih Hrvata katolika vodje one deputacije, biskupi bosansko hercegovaćki, bili primljeni u uću povjerljivo audienciju kod blagopokojnog nadvojvode u Belvederu, bili su doćekani neobćinno ljubezljivoću i dana su im bila glede izpunjenja hrvatskih narodnih zahtjeva obećanja, usled kojih su oni bili upravo oduševljeni i gojili su najbolje nade za budućnost hrvatskoga naroda. Još je i sad živ u Zagrebu ćovjek, g. dr. Josip Lonćarić, ravnatelj nadbiskupskog orfanotrojia, tada urednik „Hrvatstva“, komu su blagopokojni fra Paskal Bućonić, biskup mostarski i fra. Marijan Marković, biskup banjalučki, to sve s oduševljenjem pripoviedali i sokolili ga, neka u svom listu nadaćlje provodi i zastupa politiku izrazito hrvatsku, pravaćsku.

Poznati memorandum pravaćkih zastupnika iz svih hrvatskih zemalja u sijećnju g. 1912. bio je predan osim kraljevici, takodjer u jednom primjerku i u pisarni blagopokojnog nadvojvode Franje Ferdinanda.

Ćeski velikaš skrbnik nadvojvodine djeće.

Blagopokojni nasljednik prijestolja nadvojvoda Frano Ferdinand imenovao je za skrbnika svoje troje djeće — Maksimilijana, Ernsta i Sofije — ćeski velikaša grofa Jaroslava Thuna, koji je u tom svojstvu već primljen od vladara u audienciju.

I ova okolnost govori, kako je poginuli nasljednik prijestolja sklon bio nama Slavenima, kada je slijnikom svoje djeće postavio jednog Slavena.

Hrvatska zastava na nadvojvodinu automobilu.

Automobil, u kojemu se vozio nadvojvoda u ćasu kada je poćinjen atentat, bio urešen hrvatskom zastavom.

Premetaćine u Zagrebu.

Zagrebaćko redarstvo obavilo je premetaćinu u prostorijama hrvatskog tipografskog drućtva, jer je atentator Ćabrinović bio neko doba ćlanom tog drućtva, a predsjednik drućtva Jovan Lazarević bio svojedobno upleten u urotu proti crnogorskom kralju Nikoli.

Prenos smrtnih ostanaka.

Za prenos smrtnih ostanaka iskazane su velike poćasti uzduć obale dalmatinske od Metkovića, Opuzena, Makarske, Omiša, Splita, Zadra i otoka, kudgod je žalobna povorka prolazila. Zatim od Pule i drugih istarskih gradova. Velićanstvene poćasti ućinjene su u ćetvrtak u jutro pri prenosu lijevosa na željeznicu. Iskazane su poćasti nadaje na svim postajama gdje se vlak zastavljao.

Protusrbske demonstracije.

Sarajevo, 2. srpnja. Po ćitavoj zemlji dolazi do burnih demonstracija ogorćenog pućanstva proti Srbima.

U Tešnju je na hiljade katolika i muslimana prolazilo pod barjaciima gradom demonstrirajući proti Srbima: Dolje Vlas! Dolje izdajice!

U Zavidoviću je došlo ponovno do velikih protusrbskih demonstracija.

U Žepću je pućanstvo ogorćeno navalilo na Srbsku Ćitaonicu, te ju demoliralo i zapalilo. U Srbskoj Ćitaonici nadjena je slika srbskog kralja Petra. Masa je navalila na dućan srbskog trgovca Jovana Markovića.

U Travniku u utorak je došlo do protusrbskih demonstracija, kojima je sudjelovalo ćitavo gradjanstvo s inteligencijom na ćelu. Masa je porazbijala sve što joj pod ruke došlo. Srbi se od straha posakriše. Srbski pop Pero iznio je na prozor pred masu sliku kralja Petra i vikao: „Ovo je naš kralj!“ Bio je zatvoren.

Po ćitavoj zemlji provodi se proti Srbima drućtveni i trgovaćki bojkot.

U Donjoj Tuzli protusrbske demonstracije trajale jućer cijeli dan. Mnogoć je napalo na srbske kuće i srbske radnje. Razjeren svijet navalio je na kancelariju srbskog prvaka odvijetnika dra. Stojanovića te sve porazbacio. Vojnićtvo i redarstvo stadoće uredovati proti demonstrantima. Pošto su demonstracije poprimale sve ozlobiljniji karakter, bio je nad Tuzlom i kotarom proglašen prijeki sud.

U Maglaju takodjer je došlo do pogibeljnih protusrbskih demonstracija te je i ondje proglašen prijeki sud.

U Bosanskom Brodu je ćitavo gradjanstvo prolazilo ulicama vićući: Dolje velikosrbska propaganda! Dolje kralj Petar! Redarstvo je bilo nemoćno.

Sarajevo, 2. srpnja. Srbski zastupnici vladine Dimovićeve grupe dobili su iz pokrajine, da su životi i imanja Srba ugroćeni. Odmah su zastupnici Dimović, Vojćić i Vojislav Šola pošli k vladu te zatraćili: 1. odštetu srbskim trgovcima; 2. nastradalim Srbima da se dade materijalna podpora; 3. da se poduzmu najstroćije mjere za zaštitu života i imanja Srba. Inaće — izjavije — da ne preuzimaju odgovornost za posljedice.

Poglavica zemlje general Potiorek naredio je odmah, da se poduzmu stroge mjere, a odjelnom predstojniku Franćešu naredio je da se nastradale materijalno pomogne.

PRIJEKI SUD.

SARAJEVO, 2. srpnja. Poglavica zemlje general Potiorek, obzirom na to da su demonstracije proti Srbima zaredale po ćitavoj zemlji i da su poprimile pogibeljan karakter, dao je proglasiti prijeki sud nad ćitavom Bosnom i Hercegovinom.

Uapšenja.

Sarajevo, 2. srpnja. Urednik „Srbske Rijeći“ Stijepo Kobasica, katolićki Srbin, protjeran je iz Bosne i Hercegovine. „Sarajevoer Tagblatt“ javlja, da je uapšen, jer je bio u dopisivanju s atentatorima.

Uapšen je Živko Radovanović, srbijanac, jer je odobravao atentat. Zatvorena je srbkinja Manda Majkić iz Buzojna.

Uapšen je urednik „Naroda“ Radulović, jer je uoći dolazka prijestolonasljednika donio ćlanak o osveti kosovskih junaka i o Vidovdanu, koji je vrlo znaćajan, i najviše obzirom na poznati ćlanak beogradskih „Većernjih Novosti“, u kojemu se nadvojvodi Franji Ferdinandu prijetilo, da će Bosnu zadnji put vidjeti.

Zatvoren je nadalje i trgovaćki pomoćnik Nikolić te više drugih Srba.

Pitanje odšete.

Sarajevo, 2. srpnja. U pravnićkim i trgovaćkim krugovima mnogo se razpravlja pitanje o odštetu koju traće srbski trgovci. Neki od ovih podnijeli su i prijavu državnom odvijetnićtvu proti stanovitim demonstrantima. Za nekoliko slućajeva već je provedena procjena šete. Shvaćanje je i u vladinim krugovima, da odštetu nije dućna platiti ni vladu ni gradska obćina jer su šete poćinjene usljed neodoljive sile (vis major).

Obustavljene novine.

Sarajevo, 2. srpnja. Srbski listovi „Narod“, „Srbska Rijeć“ i „Otaćbina“ obustavili su izlaćenje.

Princip oćituje.

Hrvatski djaci sukrivci? Sarajevo, 2. srpnja. Atentator Gavrilu Princip u preslušanju svom izkazao je, da je iz Beograda pošao 21. Srbijanac da izvede atentat na prijestolonasljednika nadvojvodu Frana Ferdinandu. Atentat je imao bit izveden za vrijeme vojnih vjećba, ali je bilo nemoguće izvesti ga radi velike vojne sile.

Faktićno je nakon atentata nadjeno u Sarajevu više bomba.

Nadalje Princip oćitovao je, da su za vrijeme atentata bila s njim i dva hrvatska djaka i to Milaković i Vrinjanin bivahu uapšeni. Kod njih je obavljena premetaćina te je nadjeno kompromitirajućeg materijala.

Na vješala.

Sarajevo, 2. srpnja. U svom preslušanju Princip sam je priznao da ima 20 godina i nekoliko mjeseci. Prema tome on je punoljetan te za poćinjeni zloćin moće da bude vješan. Obćinstvo traći da ga se za onaki zloćin vješala javno, na usvijest drugima.

Austrija traći od Srbije zadovoljštinu.

Beć, 2. srpnja. Ministar vanjskih posala graf Berchtold, ministar rata Krobatin i šef generalnog stoćera Hötendorf imali su konferenciju te obzirom na već poznati rezultat iztrage zaključije, upraviti na srbsku vladu u Beogradu zahtjev, pošto niti atentata vode u Beograd, da srbska vlada provede sa svoje strane istragu u Srbiji.

Kako ćitavo javno mnijenje Evrope vidi u Srbiji pravog krivca atentata, to je Srbija stavljena u poloćaj da ili obrućuna s urotnicima ili da izazove oružani sukob s Austrijom, u kojemu bi Srbija bila osamljena.

† Biskup Roko Vućić

Već davno bolećljiv, na pastirskom pohodu u svojoj biskupiji navukao je novu boljeticu, kojoj je naglo preminuo dne 2. ov. mj., u 64. godini života.

Bio je revan duhovni pastir i budan ćuvar narodnog amaneta, naše glagolice, u senjskoj biskupiji. Vjećni mu pokoj i slava!

Dalmatinski „Kosovo“ I

Dne 28 pr. mj. slavila se na Kosovu polju među Driñom i Kninom 25. godišnjica crkve Lazarice. Na to slavije doletije hrvatski i srbski sokoli, a samu ovu zgodu okrstila je „Hrv. Rieć“ ćak i hrvatskim Vidovdanom!

Da vidimo jeli izpravan taj naziv, progovoriti ću malo o historiji toga dalmatinskog „Kosova“ u ćioj sam se blizini odgojio.

Još odavna se svetkovala na Kosovu Sv. Ana, a iz doba, kada je cijelo selo bilo još katolićko. Pred stotinjak godina, valjda i manje, zapoćetom bogoljubnosti grćko-iztoćnjaka većina je sela prešla u rićanluk, ostalo je samo par kuća, kod današnjeg kolodvora i ako se ne varam Brljaćevu pleme, koji ostadoće vijerni svojoj vjeri. Ali svejedno su. Ana ostade zaštitnicom sela i ćitave okolice, te bi se katolici i grćkoistoćnjaci na 26. srpnja svake godine spuštavali na zavjet sv. Ani iz kninske, drniške, prominske i vrićke općine. To je bilo zazorno mnogom grćko-istoćnom kalugjeru, ali zamañ, bogoljubnosti nisu mogli ićkupati iz srdaca ovoga naroda. Istom se metropolita Knećević dosjetio jadu, te pre 26. godina odlući se i u brzo se sagradi grćkoistoćna crkva, namjerom, da se ova posveti sv. Ani. Ta ćemu bi „pravovijerni“ hodali na zavjet „bunjevaćkom“ svecu! Nu kad crkva bijaše gotova, mlađa se sprćad zamislila i mješte sv. Ani, posveti se crkva Sv. Lazaru, a radi bogoljubnosti naroda prema sv. Ani, dostatna je bila u crkvi Njena ikona.

I od toga doba datira srpska era na dalmatinskom Kosovu, kojoj je u dobro nadašla pripomoć slavne austrijske Vlade. Pokojni namjesnik Rodić ćiero je u narodu na hiljade primjeraka pjesama o srpskim junacima, dok su pozjniji namjesnici, preko svojih grćkoistoćnih suprugaa, bili u neposrednom odnosu sa arhimandritima i zadarskim metropolitom. I od onda eto slavija i kosovskog Vidovdana, koje bi uz zvukove šibenske tajfanaćke glazbe redovito srušilo protuhrvatskom demonstracijom. Na sv. Anu okupili bi se na Kosovu bogoljubni katolici a i dobar broj grćkoistoćnih seljaka, gdje su svejedno hrli na zavjet uza svu agitaciju „srpsko pravoslavnih“ sveštenika i ućtelja. A kad sve to nije pomagalo tada se p. k. austrijski poglavari drukćije makoe. I nastadoće prijenje i progoni. Znađu moje kosti najbolje, koji sam za preko tri godine bio državnim ćinovnikom u Vrići, kakve smo „abere“ primali radi Kosova. Htjelo se baš utućivako i najmanje hrvatsko ćuvstvo, a silom nariñnuti srpsko i to preko „Kosova“, a ponavljam, pomoću c. k. austr. jskih poglavara i namjesnika. Ne iznašam ovo zato, da se kao bajagi, vidi, kako se ovo najbolje osvetilo Austriji samoj, nego zato, da se vidi, kako se slijem stvorilo srbstvo na zavi hrvatsva. A kako na Kosovu, tako i u Kninu, gdje je splitski sokol sa glazbom bio tvorno napadnut prigodom otvora hrvatskoga muzeja.

I zbio se ćudo. Ona napadnuti, ove godine splitski Sokol s glazbom vještava slavu svojih napadaća ili bolje srpske ideje proti našoj ideji — hrvatskom individualizmu. Mnogi će u tome viditi kapitulaciju Srba, ali je uistinu ovo samo kapitulacija naša, jer našalost Hrvati postadoće Srbi. A zato nisu bili ovoga puta splitski Sokolaši izlezani na Kosovu polju!...

Inaće vidovdanska slava nije nikakav sokolska svećanost ili kakav prosti sokolski slet, pa da bi se sjatili sokoli raznih slavenskih plemenskih rasa. Ovo je ćisto politićka-stranaćka manifestacija protuhrvatske misli, koja za hrvatsko sokolstvo nije inaće nikakvom novosti. Hrvatsko sokolstvo je davno zabradilo, pa kad Hrvatski sokolski savez neza, nemoće i neće, da o vome doskoći, tada je na hrvatskim sokolima, da oni sami povuku posljedice i obrućunaju s takovom sokolskom organizacijom.

A to do vremena dok još ima hrvatskih sokolaša i dok još uopće ima Hrvata, koji znađu za „Gvozđ“ i mnoštvo hrvatskih neosvećenih Kosova!

Ovim pitanjem imala bi se pozabaviti i stranka prava, e da istup bude jednodušan, pa i imponirajuć. Budemo li pravaši, ko Tirolci, došli 24. sata kasnije, onda nikakvo ćudo, ako se najednom nagijemo bez hrvatske omladine I... na srbskom Kosovu!

F. Ž. D.

PREDPLAĆUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“

Zadušnice u Šibeniku.

Proglaš obćine.

Obćinska uprava upravlja se sljedeći proglaš:

Gradjanil Obćinari! Duša je vaša progovorila; stoljećima posvjedočena vaša privrženost prejasnom vladalačkom domu i u ovim najžalosnijim časovima izbila je u toku i tolikoj mjeri, da ova jednodušnost grada i čitave obćine, skupa s izkazima čitavog prosvjetljenog svijeta, može da bude melemom neprispodobivoj boli uzvišenog nam vladara. Narodni habsburške monarhije osjećaju skupa sa teško izkušanim premlotivim svojim vladarom, potreseni težinom strahovitog događaja i klanjaju se Uzvišenim Sjenama.

Gradjanil Obćinari! Nasljednika prijestolja prejasnog Frana Ferdinanda i Njegove uzvišene supruge nema više među živima. Ali ne tujuju za njima samo one tri sirote Njihove, ma je tuga zavila u crno čitav naš narod, koji, osobito sada nakon što nam ga oteše, spoznaje, što je sve u nasljedniku prijestolja blagopokojnom nadvojvodi Frani Ferdinandu izgubio, i kako lijepe osnove s Njime u grob su pale. Vi ste svjesti tog teškog gubitka po naš narod, i vidimo to u suzi žalobnici, koji nam mani tolika nesreća, u dubokoj crnini kojom zaviste grad i sela.

Gradjanil Obćinari! U prijestolnom Beču sutra se izkazuju kneževske počasti. Još malo i zadnji čavao zabit će se u lijesove dragih pokojnika.

Pomolimo se dakle za blage Njihove duše, da u Gospodinu najđu ono spokojstvo koje im crna nezahvalnost svijeta priušti lihe htjela.

U subotu 4 ov. mj. u 10 sati prije podne obdržavat će se u Stolnoj Bazilici svećane zadušnice; isto tako i u svim župskim i samostanskim crkvama grada i čitave obćine. Za vrijeme žalobnog obreda gradjanstvo će u znak počasti držati zavorene dućane i sve javne lokale. Crnina će trajati i u nedjelju.

Pohrtilmo dakle svi u hram Božji, da se suze naše za uzvišenim pokojnicima sliju s molitvom toplom u žarki vapaj:

Bože, poživi i okrijepi premlotivog kralja našeg i vas dom Habsburga!

Šibenik, 2. srpnja 1914.

Obćinski Upravni Odbor.

Upravitelj:

Humbert Luger.

Obćornici:

Dr. Vice Iljadica, Vladimir Kulić, Marko Šarić, Josu Tambaća, Ante Ticali, Krste Jadronja, Josu Karadjole.

Počasti realne gimnazije.

Znajući da se na realnoj gimnaziji obdržala vredna sjednica profesorskog zbora na poziv gosp. upravitelja netom se donala potresna vijest o umorstvu Nadvojvode Franje Ferdinanda i Njegove Supruge. U ovoj sjednici bilo je odlučeno, kako da šibenska realna gimnazija izkaže u ovoj tužnoj prigodi svoja čuvstva žalosti. Jednodušno je profesorski zbor zaključio, da jedna deputacija u ime zavoda izrazi svoje žalovanje na c. k. Kotarsko Poglavarstvo, da se brzojvi Presidijumu Namjestništva te da se s učenicima obdrže, prije konca školske godine, svećane zadušnice.

Svećane zadušnice obdržavane su jučer u 8 i po sati u crkvi zavoda. U određeni sat svi se učenici korporativno upuštije iz zavoda praćeni od upravitelja i cijelog profesorskog zbora, koji je bio u uniformi sa znakom crnina na ruci. Crkva sv. Dominika bila je pokrivena crninom. Tužnu spomen-besjedu izrekao je kateheta vič. Don R. Pian koji je svojim govorom duboko ganuo učenike. Preko sv. mise učenički pjevački zbor uz pratnju orgulja izvršio je „requiem“ i nekoliko kritica iz psalma „misereere“. U petak cio dan bio je učenicima školski praznik.

Gradjanska škola.

Ženska gradjanska škola sa tečajem za usavršavanje imala je zadušnice jutros u crkvi sv. Barbare. Jučer pak držano je u školi žalobno spomen-slovo.

Zadušnice su održane u svim župskim i samostanskim crkvama grada i okolice, zatim u crkvi u tamicama, u pokrajinskoj bolnici itd. U crkvi sv. Lovre odslužilo je u asistenciju mnp. provincijal o. Mate Kardum.

Sučut pučanstva je vredna. Mnoga i teška kletva stigla je ubojicu i njegove prijatelje.

Pučke škole.

U pučkim školama držali su učitelji, svaki u svojem razredu, žalobno spomen-

slovo, a jutros je cjelokupno učiteljstvo sa školskom djecom iz svih pučkih škola prisustvovalo svećanim zadušnicama u crkvi sv. Frane.

Zadušnice na „Arpadu“.

Jutros u 8 sati bijahu zadušnice na ratnom brodu „Arpad“. Prisustvovali su povjednik pomorskog okruga kntreadmiral g. Hugo vitez Zaccaria sa cjelokupnim častničtvom mornarice i vojske, sa svom komandi ratnih brodova te satnija domobranstva i oružništva. Zadušnice je odslužio mons. don V. kanonik Karadjole, koji je k tome izrekao nekoliko riječi, poteklih iz ljubavi i privrženosti prama prejasnom vladalačkom domu, koje su sve prisutne duboko ganule.

Zadušnice u Stolnoj Bazilici.

Za vrijeme zadušnica u Stolnoj Bazilici od 10 sati do podne svi dućani bijahu zatvoreni i posao obustavljen. Električne svjetiljke gorile su, zaodjenute u crnini.

Posred crkve dizao se krasan odor, postavljen na četiri topa. Odar je bio urešen zastavama carske kuće, grbom dalmatincima, vojničkim znakovima, zelenom, cvijećem i duplirima. Cijela crkva u crnini.

Misu je odslužio i dao odriješjenje sam presv. biskup, uz veliku asistenciju. Prisustvovali sve državne — vojničke i civilne — vlasti, obćinski upravitelj gosp. Luger sa svim članovima odbora, nar. zast. dr. Dulibić, pokrajinske vlasti i zavodi, konsuli talijanski i grčki, profesorski zbor realne gimnazije, nastavnice gradjanske ženske škole, učitelji i učiteljice pučkih škola itd.

Osim toga mnogo gospodja u crnini, te mnoštvo gradjanstva, tako da se je u crkvi našlo preko 2000 osoba.

Pjevački zbor realne gimnazije pjevao je vješto misu „Requiem“, pod vrstnim ravnanjem maestra g. Zuliani.

Preko mise razliježali se turborni hici sa „Arpada“. Sa 21 hitcem žalobni obred je bio dovršen.

Po gradskim ulicama mnoštvo se zaustavljalo pred izlozima, u kojima bijahu izloženi snimci o atentatu, slike poginulih i t. d.

Slava milim pokojnicima!

Slava milim pokojnicima!

Naši dopisi.

Poljica, 29. lipnja.

(Skupština Kot. Gosp. Zadruga). Danas je u Pritku, sjelju obćine, bila sazvana skupština kot. gospodarske zadruge Poljica, koja broji 922 člana. Ona je u malo vremena razvila uspješno svoj rad. Predsjednik Don Frano Ivišević pozdravio je srdačno mnogobrojne skupštinare, osobito odličnog gosta vinogradarskog nadzornika Stanka Ožanića. Dokazao je, kolike su koristi imali članovi kroz ovo prvo polugodište od zadruge, na inozemnoj pšenici do Kr. 6 po kvintalu (bilo je dozvoljeno uvoz za 1000 q), na umjet. gnojivu, gumi i t. d. drugih Kr. 6, a plaća se godimice samo Kr. 1 članarine. Preporuča, da ih se što više upiše. Knjigovodja J. Paraga izvjestio je o nabavama gošćarstva, potrebština i novčanom prometu od početka ove godine (K 188,939.74). Na popustu cijena kod zem. gospod. vijeća dobilo se za K 8,594.59 u razlici trgovačkih cijena.

Skupština je zaključila kako se unaprijed imaju upisivati članovi od 1. IX. do 25. XII. svake godine i kako se ima postupati pri podijeljivanju inozemne pšenice. Bilo je dosta govora i o zadrudnoj mlinici, za koju je predsjednik sakupio podatke a čeka se tehnička osnova od tvrdke Siemens-Suckart iz Beča. Ovo će pitanje biti riješeno sa uvedenjem električne snage u obćinske prostorije.

Zanimivo je bilo izvješće pri 4-oj točki o pašnjacima i marvogojstvu, koje vam napose dostavljamo*). Uprava je zadruge bila uoblaštena, da pokuša i sa gojenjem ribe na livadama u blizini rijeke i mora. U velikoj je zanimalo članove zadruge predavanje gosp. Ožanića o novoj bolesti na lozama. Na umirenje i zadovoljstvo zabrinutih vinogradara on je izjavio, da se nije bojati koje nove bolesti na americkanskoj lozi. Žutilo na lišću, slabost, usvajnost novih nasada zavisi o slaboj lozi, rezanju i vrsti tečine. Odlučeno je protivnan nabavljanju navrtjaka iz vanka. Svak neka ima svoj matičnjak, iz kojega će saditi samo zdravu lozu. Preporuča neka puste počiniti zemlju, dobro prokrčiti, ne povajaliti lozu, jer povaljenica pojede i oslabi maticu, ne saditi guspo (1.20 m. daljine). Ovakovih znakova slabosti, gnjiloće bilo je u Francuzkoj, Italiji, za to nisu odustali od sadjenja amerikanice.

Zamoljen od predsjednika gosp. Ožanić dao je shodne naputke za pridizanje bezkamatnog zajma od vlade (odobreno je

obćini Poljica Kr. 83.000) u tri obroka, prama tomu kako radnja napreduje. On će strogo paziti, hoće li krčevina i sadiba biti u redu izradjena.

Skupština je trajala od 9 do 12 sati prije podne. Sudjelovali su razpravama J. Novaković, J. Kapić, Filip Ivišević, Don Ivan Lučić i dr. Poprmljeno je vrlo korisnih zaključaka u pogledu promicanja gospodarstva u Poljicima.

*) Bit će tiskano u doj. broju. Ur.

Grad i okolica.

GOSPODU PREDPLATNIKE molimo, da se sjetje svojih dužnosti te nam čim prije pošalju preplatu.

Skupština kluba stranke prava. Sutra u 11 sati prije podne obdržavat će se u prostorijama Zadrudnog Doma (trg sv. Frane) skupština kluba stranke prava. Na dnevnem je redu: *Pretrasanje o našim domaćim javnim prilikama.* Umoljava se, da svak dođe na skupštinu.

Mons. Jurju prof. Lušiću — prof. Vicko Zanchi. Tiskom naše tiskare upravo je izišla prigodnica koju prof. Vicko Zanchi ispejvao svom prijatelju mons. Jurju prof. Lušiću, upravitelju gimnazije u Zadru. Pjesma slavi nastavničko djelovanje i svećeničke te domorodne vrline mons. Lušića te se odlikuje lakoćom versiranja, lijepim mislima i birañošću izraza.

Pokus s novom vatrogasnom sticalkom obavljen je sinoć. Objekt požara bijaše grobište sv. Ane na visini od 90 metara površ morske razine, dočim stroj nalazio se na obali kod ribarnice. Stroj na benzini, sa 30 konjskih sila, djelovao je izvrsno te je na minut bacao 900 litara vode. Pokusu je prisustvovalo mnogobrojno obćinstvo.

Pobjegli malodobri. Javili smo u prošlom broju da su pobjegli nepoznato kuda Baranović Josu Danin, od 16 god.; Juras Josip, od 17 god.; Zenić Toma pok. Mate, od 18 god.; Labura Frane Lukin, od 18 god. Labura, koji nekad učio u franjevačkom sjemeništu u Sinju, nije učenik ovdješnje realke.

Kažu nam, da bjegunci nisu ostavili nikakova znaka, a pogotovo da nisu ostavili napisano u školskoj klupi, da idu u Crngor. Kako Baranovića, Jurasu i Zenića, koji su u nedjelju bili na školskoj misi, u utorku nije bilo u školi, u srijedu u jutro upravitelj realke poslao je školskog poslužnika, da vidi, što je od njih. Tom prilikom Dano Baranović izjavio je, da mu se sin Josu nalazi u Splitu; nitko od obitelji nije se potužio, da su im sinovi pobjegli.

Medjutim potraga redarstva uspjela je te su sva četvorica zaustavljena u Kotoru i vraćena.

Istini na čast. Priobćuju nam iz Tiješnje-jezera: Neistinit je, dapače lažan i tendenciozan dopis iz Tiješnje u br. 952. dneva 25. VI. t. g. „Hrvatske Rieči“.

Tjelovska procesija ispala je u potpunom sjaju. Stajališta nikada nije bilo više od četiri pa tako ni ove godine. Samo na jednom stajalištu bijaše trobojnica, a vič. Don Jakov Foretić zaustavio je bez razlike na sva četiri stajališta i obavio je blagoslov sa Presv. Sakramentom. Pisarić i dopisnik tiješnjasko-jezerski imao se je poslužiti dvostrukim naočalima i dalekozorom, kad je motrio iz daleka procesiju, boječ se približiti, da mu koji duplir ne padne na tikvu.

Izlet gradjanske škole bio je ove godine na Krku. Učestvovala je vas učiteljski zbor i preko 70 učenika. Vozio ih je „tender“ c- k. ratne mornarice, blagohotno u-stupljen od kntre-admirala gosp. Zaccaria. Izlet je uspeo nad svakim očekivanjem. Vrlim nastavnican pružio je prilike, da razšire znanje svojih učenika, a ovima da se na izvoru nepovikarenog užitka, u divnoj prirodi, odmore od školskog napora. I 3 sata boravka kod vodopada potoke kao tri časa. Na rastanku jedna učenica drugog tečaja za usavršavanje, u zanosnom govoru, zahvaljujuć neutrudnoj upravitelji g. dji Grizić, koja je omogućila ovaj izlet, i ostalim učiteljicam, koje su svojim susretljivostom zasladile im ovu zabavu, mladenačkim poletom opjeva one neopisive prirodne krasote. To je bila iskra, što pade na već razdragana srca, čuvstva do tada pritajana buknuše, te kao silna bujica provali iz onih mladih grudi, tražeć oduška. I gromno zaori pjesma: „Lijepa naša domovino!“ Taman u podne svratise se u dražesni Skradin. Nakon crkve obadoše se, a zatim bijahu pogošćeni raznim pićem sa strane

obćine, na čem se ima zahvaliti gospodi načelniku Mudražiji i prijedniku Skubonji. U velike ih pak, svojom udvornošću, zadužije nadučitelj Lokas, obć. tajnik Jelaska, Stipandžija i druga gospoda, koja im u svem bila pri ruci. Ganute s tolike neočekivane prijaznosti, pred obćinskim uredom zapjevaše narodnu himnu. Sve je putovanje proteklo u najugodnijem razpoloženju, u pjevanju, u šali, u nevinim igraćam, ostaviv u svima, a nadasve u učenicima živu želju, da bi se uskorio i drugi izlet.

Izgubljen jedan zlatan lanac, te se pošteni nalaznik umoljava, da ga preda u našoj tiskari.

2 sobe sa pokućstvom iznajmljuju se od 15 srpnja. Posebni ulazi. Upitati se u „Hrv. Zadrudnoj Tiskari“.

RIJEDKA PRIGODA STALNOG I DOBROG POSLA! Radi pretežak drugog posla prodava se još 2 stroja za pletenje bječava i guća. Dobrim kupcima daje se i na mjesečnu odplatu. Tko kupi stroj imat će bezplatnu poku. Za obavijesti obratiti se JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK.

TRAŽI SE jedan dobar radnik za trgovinu cipela u Šibeniku. Poblize obavijesti daje uprava „Hrvatske Misli“.

BRZOJAVI „HRVATSKE MISLI“.

ATENTAT ZASNOVAN U BEOGRADU.

BUDIMPEŠTA, 4. srpnja. Ovdješnji listovi donose, da iz toka iztrage proizlazi, da je u zavjeru protiv nadvojvodi Frana Ferdinanda upleteni nesamo major Milan Pribičević, brat Svetozara, nego i general Janković, predsjednik „Narodne Obrane“.

SMRTNI OSTANCI U BEČU.

BEČ, 3. srpnja. Amo su stigli smrtni ostanci u četvrtak večer u 10 sati, izčekani od nasljednika prijestolja nadvojvode Karla Franje Josipa, a zatim su prenešeni, sred velikog mnoštva koje plakalo, u kraljevski dvor te smješteni u dvorsku župnu crkvu, gdje su čekale nadvojvodkinje Zita, Marija Tereza i Marija Anunčijata.

Veliko nezadovoljstvo u pučanstvu i novinstvu pobudila je vijest, da njemački car Vilim ne dolazi na spravod. Dvorski krugovi izkličuju si iz programa stvarivanje stranih vladara i kneževa, a to se tumači svakojako! Naglo nerazpoloženje cara Vilima mnogima je vrlo sumnjivo.

BEČ, 4. srpnja. Kada je sprovod iz dvorske župske kuće krenuo na kolodvor, da onda smrtni ostanci budu prenešeni u Arstetten — gdje su jutros pokopani, prama izričitoj želji blagopokojnog nadvojvode, jer je htio da mu grob bude zajednički sa suprugom, kad dvorska etiketa ne dozvoljava da mu supruga bude pokopana u kraljevskim grobnicama u crkvi augustinaca — bio je cerimonijal naglo promijenjen. U gradjanstvu, posebice među velikašima, ovakav postupak dvorskog maršalstva, koje nije dozvoljavalo da se objelbljenim pokojnicima iskažu sve počasti koje patre jednog nasljednika prijestolja, samo zato jer mu supruga nije bila kraljevskog roda, izazvase veliko ogorčenje. Mnoge aristokratske osobe udjoše u poverku ončas s ulice, mimo programa izradjenog od dvorskog maršalstva.

POKUŠAJ ATENTATA NA ENGLEZKOG KRALJA.

LONDON, 4. srpnja. Jučer je jedna ženska tražila da je se svakako pusti u audijenciju kralju. Kad je pretražise, nadjoše kod nje nabit revolver.

IZTJERANI SRBIJANCI.

SARAJEVO, 4. srpnja. Iz područja Bosne i Hercegovine iztjerano je 200 Srbi-janaca sumnjivih sa svog držanja.

KOROTA U VOJSKI.

BEČ, 4. srpnja. Za blagopokojnim nasljednikom prijestolja određena je u vojski korota od dvije sedmice.

POSLANIK U BEOGRADU NIJE OPOZVAN.

BEČ, 4. srpnja. Nije istinita vijest „Riječkih Novina“ da je opozvan austro-ugarski poslanik u Beogradu.

UNIJA MEDJ SRBIJOM I CRNOM GOROM.

BUKAREŠT, 4. srpnja. Vodja demograta Malinov izjavio je, da je unija Srbije

i Crngore gotova stvar. Bugarska će oružanom rukom tu uniju spriječiti.

ISA BOLJETINAC UMRO.

BEČ, 4. srpnja. Stigla je vijest, da je Isa Boljetinac umro (poginuo?) u Tirani. (Isa Boljetinac je već stopot umro i stopot uskrsnuo. Op. ur.)

Brijačnica u Mandalini.

Dajem na znanje cijenjenom pučanstvu Mandaline, da kroz tekući mjesec, uz moju već 40 godina obstojeću brijačnicu u Šibeniku, otvaram u Mandalini podružnicu pod imenom

Ivo Svirčić i drug.

Brijačnica bit će obskrbljena svim modernim i higijenskim brijačkim konfor-tom, uz prodaju svakovrstnih sapuna, mirrodija i potrebština za žensku toaletu uz najnižu cijenu.

Preporučam se cijenjenom obćinstvu

Ivo Svirčić.

PUTNIK ZA DALMACIJU

za jednu bečku eksportnu kuću
po mogućnosti za sitničarije
— prima se odmah. —
Uzima se u obzir samo vje-
sta čestita osoba.

ADRESA:
ROSENBERG
Hotel Troccoli -:- Split.
Beč VI., Mariahilferstrasse 170.

PRŠUTA

:: PRVE VRSTI ::

PRODAJE PO K 2.60 KG.

NIKO JURKOVIĆ

:: SKRADIN. ::

3-10 — 3-10

Navrnutne loze.

Vjavam p. n. obćinstvu da imam lijepi broj navrnutih loza na zeleno, raznih vrsti podloge i navrtaka. Prodajem uz umjerenne cijene, uz kaparu od 20%. Za svaku vrst jamčim.

Tko želi ubrzo doć do vina, neka sadi navrnutu lozu na zeleno. Pozivljam kupce, neka dodju vidjeti kako uzdržavam razsadnjak, eđa se osvjođeće o modernom radu i o dobrom uspjehu, a neka nevjeruju da je loza obolila, jer sve su to izmišljotine.

Prvić-Šepurina, 12. lipnja 1914.

Roko Vlahov Fogulov,
glavar sela.

7-10

„CROATIA“

koji ima razne cienike uz povoljne
uvjete; razjašnjenja i upute rado
— daje Zastupstvo —

KOPANI & MILKOVIĆ

:: ZADAR :: DALMACIJA. ::

Zavod također preuzima osigu-
ranja proti požaru. .:

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati ćeš pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

40⁰ KALIJEVOM SOLI Ili KAINITOM
15-16⁰ KALCIUMCIANAMIDOM
16-21⁰ THOMASOVOM DROZGOM

I to prama uputama koje svak može da zatraži besplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanicima dijeli poučne knjižice o uporabi gnojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenije od istoga.

Ova gnojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpačavaoc, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. -: Šibenik.
(brzojavni naslov GRUBARES — telefon br. 56.)

OBJAVA.

Dajemo na znanje p. n. Obćinstvu da smo otvorili prodaju:

živoga vapna

uz cijenu od kruna 2.60 za sto kg.

ugašenog vapna

uz cijenu od kruna 2. za sto kg.

— sve franko tvornica Crnica-Šibenik. —

Naručbe upućuju se na adresu BATTIGELLI e ROSSI - ŠIBENIK.

Sa veleštovanjem

Peć za proizvodjanje vapna
— u Šibeniku. —

AUTOGARAGE

NAJAM AUTOMOBILA.

Javljam p. n. obćinstvu, da sam otvorio

Autogarage
i najam automobila
novih, vrlo elegantnih, za 4 i 5 osoba.

Ciene veoma umjerene.

TELEFON Br. 61.

NIKO ROSSI.

Najprikladniji dar za svaku prigodu jest

SINGEROV ::
ŠIVAČI STROJ

kojim se može šivati, veziti i vrpiti.

Singer Comp. šivači strojevi

dioničko društvo

ŠIBENIK, glavna ulica.

OSIGURANJA ŽIVOTA

u raznolikim najnovijim, modernim i vrlo povoljnim kombinacijama preuzima jedini domaći osiguravajući zavod

„CROATIA“

Osiguravajuća zadruga u Zagrebu. - Utemeljena god. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rieka, Sarajevo i Ljubljana.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. 1. II. kat
Telefon 25-94.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijalnih poduzeća).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.)
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena itd.)

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim poslovnim granama iznosi . . . K 3,375.050.88
Prihod premija s pristojbama K 1,571.135.97
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 6,400.996.52

Sposobni posrednici i akvizitieri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolice

VLADIMIR KULIĆ - SIBENIK

Naslov za brzojave: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća).

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor —
Ljubljana — Metković — Opatija
Šibenik — Spljet — Zadar.

Kuponi založnica Zemljišno ve-
rejskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi 1/11
kao i uvučene založ-
nice unovčuju se
kod

Jadranske Banke
u Trstu i svih
njezinih po-
družnica.

Jadranska Banka
Podružnica Šibenik.

Dionička glavica K 8,000,000. — Pričuva K 700,000

Uložne knjižice. —

Pohrana i administracija
vrijednosnih papira. — Ku-
poprodaja tuzemnih i inozem-
nih vrijednosnih papira, te de-
vizu i valuta. — Osiguravanje efe-
kata proti gubitku na tečaju pri
vučenju. — Žiro računi i tekući računi.
Unovčavanje njenica, dokumenata, odre-
zaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kre-
ditna pisma, čehovi, vaglia, naputnice. — Pre-
dujmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice
srečke, robu (Warrants), brodove itd. — Gradjevne
veresije.

➡ Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čeličnoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. sljedeće glavne pruge:

Trst-Metković A (poštanska)	Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5.— pos. p. povratak svake subote	6.30 pr. p.
Trst-Metković B (poštanska)	Polazak iz Trsta u četvrtak povratak svakog utorka	5.— pos. p. 6.30 pr. p.
Trst-Metković C (poštanska)	Polazak iz Trsta u subotu povratak u četvrtak	5.— pos. p. 6.30 pr. p.
Trst-Korčula (poštanska)	Polazak iz Trsta svake sriede povratak u ponedjeljak	5.— pos. p. 6.30 pr. p.
Trst-Šibenik (poštanska)	Polazak iz Trsta u petak povratak u sriedu	5.— pos. p. 6.— pr. p.
Trst-Makarska (trgovačka)	Polazak iz Trsta svaki utorka povratak svake nedjelje	6.— pos. p. 1.15 pos. p.
Trst-Vis (trgovačka)	Polazak iz Trsta u subotu povratak svaki četvrtak	7.— pos. p. 7.15 pos. p.

LJETOVALIŠTE

MORE, HLAD, ZDRAVLJE, DIVOTA.

Opjevano Makarsko Primorje krije u sebi dražesti, koje, osobito u ljetu, privlače i opajaju čovječju dušu.

GRADAC
KOD MAKARSKÉ

biser je Jadranskog mora. Tko želi zdravlja i ugodnosti, neka ljeti pohri tamo u

Hotel Lavčeni

koji leži na moru, sa krasnom obalom. Hotel ima lijepe sobe za spavanje, izvrstnu kuhinju i podvorbu. Cijene umjerene tako da se ne boji nikakve utakmice.

Hotel je osobito prikladan za ljetovanje, a naročito se preporuča strancima kao izvrstno

KUPALIŠTE

Brača iz Hercegovine, koja svake godine dolaze u naše primorje na kupanje, naći će u Hotel Lavčeni sve udobnosti i okrijepe.

I našim domaćima, koji obično traže ljeti odmora u tuzdini, stavljamo na srce krasote našega primorja.

Hotel Lavčeni

Gradac kod Makarske

Ante Milošević p. Nikole
vlastnik. 12—30

KUPALIŠTE

Remington Standard

Jedan milijun pisaaćih strojeva

u porabi.

Model X i XI.

BEZ KONKURENCIJE

Podpuno

amerikansko pokućstvo

GLOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 I kat
Telefon br. 17—70.

JOSIP ZAMOLA

ovlašteni dekorativni slikar

u ŠIBENIKU

Bivši više godina u Trstu nalazi se sada već godinu dana u svom rodnom mjestu Šibeniku, gdje je radio kod raznih tvornica i privatnih radnja te kod Pomorskog Okružnog Zapovjedništva.

Preuzima svakovrstnu radnju uz vrlo umjerene cijene i najvećom brzinom izvedbe. Preuzima i radnje i izvan Šibenika bez povišice cijene. Dosta je obavijestit ga jednom otvorenom dopisnicom na gore naznačenu adresu.

Preuzima važne slikarske radnje po crkvama, kazalištima. 15—30

MLIJEKO: kravlje i ovčije,

čisto, naravno i sterilizirano, prodaje po 40 para litar, Uzorna Mljekarna J. Drezga.

VELIKA ZLATARIJA

GJ. PLANČIĆ

Vis - Starigrad - Velaluka

ŠIBENIK.